

Sygn. akt **III AUa 206/23**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2023 r. w Poznaniu

sprawy **(...) sp. z o.o. z siedzibą w T.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

o wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 5 września 2019 r. sygn. akt VII U 757/17

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i stwierdza, że stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca odwołującą spółkę wynosi:

1,60% podstawy jej wymiaru w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2015r. do 31 marca 2016r. w stosunku do ubezpieczonych przejętych w wyniku połączenia z (...) sp. z o.o. wymienionych imiennie w załączniku nr 3 do pisma procesowego odwołującej spółki datowanego na 21 kwietnia 2023r.

2,24% podstawy jej wymiaru w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2015r. do 31 marca 2016r. w stosunku do pozostałych ubezpieczonych

1,96% podstawy jej wymiaru w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2016r. do 31 marca 2017r.

w pozostałym zakresie apelację oddala,

zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. kwotę 720 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej,

zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. kwotę 720 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym w postępowaniu kasacyjnym.

	Marta Sawińska	

UZASADNIENIE

1) Decyzją z 5 grudnia 2016 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. stwierdził, że w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2017 r. stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca płatnika składek (...) sp. z o.o. wynosi 2,24% podstawy jej wymiaru.

2) Decyzją z 5 grudnia 2016 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. stwierdził, że w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca płatnika składek (...) sp. z o.o. wynosi 2,52% podstawy jej wymiaru.

3) Decyzją z 5 grudnia 2016 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. stwierdził, że w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca płatnika składek (...) sp. z o.o. wynosi 2,24% podstawy jej wymiaru.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła (...) sp. z o.o. w T. (aktualnie (...) sp. z o.o. w T.), wnosząc o ich zmianę oraz o zasądzenie od ZUS kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z 5 września 2019 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu (sygn. VII U 757/17) w pkt 1 wyroku zmienił zaskarżone decyzje i ustalił, że stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca u płatnika składek (...) spółka z o. o. z siedzibą w T. (poprzednia nazwa (...) Spółka z o. o w T.) wynosi:

- za okres od 01 kwietnia 2014r. do 4 stycznia 2015r. – 2,24%

- za okres od 5 stycznia 2015r. do 29 listopada 2015r. – 1,96%

- za okres od 30 listopada 2015r. do 31 marca 2017r. – 1,60% podstawy jej wymiaru.

oraz w pkt 2 wyroku kosztami postępowania obciążył stronę pozwaną, zasądając od niej na rzecz odwołującego kwotę 540 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

(...) sp. z o.o. w T. (wcześniej (...) sp. z o.o. w T.) została wpisana do rejestru przedsiębiorców KRS w dniu 1 października 2003 r. Przedmiotem przeważającej działalności odwołującej według PKD jest produkcja wyrobów z aluminium i stopów aluminium (PKD 2442B).

Pismem z 16 marca 2014 r. ZUS na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zawiadomił odwołującą, że wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca ją w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. wynosi 2,24% podstawy jej wymiaru.

Pismem z 16 marca 2014 r. ZUS na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zawiadomił spółkę (...) sp. z o.o. w C., że wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca ją w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. wynosi 1,96% podstawy jej wymiaru.

Pismem z 16 marca 2014 r. ZUS na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zawiadomił spółkę (...) sp. z o.o. w Ł., że wysokość

stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca ją w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. wynosi 1,60% podstawy jej wymiaru.

W dniu 5 stycznia 2015 r. odwołująca (jako spółka przejmująca) na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. połączyła się poprzez przejęcie ze spółką (...) sp. z o.o. w C. (spółką przejmowaną). W wyniku tego połączenia cały majątek spółki przejmowanej został przeniesiony na rzecz odwołującej.

Połączenie (przez przejęcie) odwołującej i spółki (...) nie spowodowało rozszerzenia działalności odwołującej. Spółka przejmowana również, tzn. tak jak odwołująca, zajmowała się obróbką metali i produkcją aluminium. Obie łączące się spółki (tj. każda z nich) zgłaszały do ubezpieczenia wypadkowego ponad 10 ubezpieczonych.

Pismem z 22 marca 2015 r. ZUS na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zawiadomił odwołującą, że wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca ją w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. wynosi 2,52% podstawy jej wymiaru.

W dniu 30 listopada 2015 r. odwołująca (jako spółka przejmująca) na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. połączyła się poprzez przejęcie ze spółką (...) sp. z o.o. w Ł. (spółką przejmowaną). W wyniku tego połączenia cały majątek spółki przejmowanej został przeniesiony na rzecz odwołującej.

Połączenie (przez przejęcie) odwołującej i spółki (...) nie spowodowało rozszerzenia działalności odwołującej – przedmiot działalności odwołującej zgodnie z PKD pozostał niezmienny. Spółka przejmowana również, tzn. tak jak odwołująca, zajmowała się obróbką metali i produkcją aluminium. Obie łączące się spółki (tj. każda z nich) zgłaszały do ubezpieczenia wypadkowego ponad 10 ubezpieczonych.

Pismem z 20 marca 2016 r. ZUS na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zawiadomił odwołującą, że wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca ją w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2017 r. wynosi 2,24% podstawy jej wymiaru.

W latach składkowych od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. i od 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2017 r. odwołująca zgłaszała do ubezpieczenia wypadkowego zawsze ponad 10 ubezpieczonych. Przedmiot działalności odwołującej w ww. latach składkowych nie uległ zmianie.

W dniu 25 maja 2016 r. do ZUS wpłynął wniosek odwołującej o zmianę obowiązujących ją w latach składkowych od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. i od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. stóp procentowych składek na ubezpieczenie wypadkowe w związku z połączeniem się przez przejęcie z ww. spółkami.

W dniu 5 grudnia 2016 r. ZUS wydał zaskarżone decyzje.

Na wstępie rozważań prawnych Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe ustala się na rok składkowy. Rok składkowy to okres obowiązywania stopy procentowej składek na ubezpieczenie wypadkowe należnych za okres od dnia 1 kwietnia danego roku do dnia 31 marca następnego roku (art. 2 pkt 8 ustawy).

Stosownie do art. 28 ust. 2 ustawy stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe dla płatnika składek zgłaszającego do ubezpieczenia wypadkowego co najmniej 10 ubezpieczonych ustala Zakład jako iloczyn stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe określonej dla grupy działalności, do której należy płatnik składek, i wskaźnika korygującego ustalonego dla płatnika składek, z zastrzeżeniem art. 33.

Płatnik składek, o którym mowa w art. 28 ust. 2, należy do grupy działalności ustalonej dla jego rodzaju działalności według PKD ujętego w rejestrze REGON w dniu 31 grudnia poprzedniego roku (art. 29 ust. 1 ustawy).

W myśl art. 31 ust. 1-3 i 5-7 ustawy wysokość wskaźnika korygującego, o którym mowa w art. 28 ust. 2, wynosi:

- 1) w okresie od dnia 1 kwietnia 2006 r. do dnia 31 marca 2009 r. – od 0,8 do 1,2;
- 2) od dnia 1 kwietnia 2009 r. – od 0,5 do 1,5.

Wskaźnik korygujący ustala się na rok składkowy w zależności od kategorii ryzyka ustalonej dla płatnika składek. Kategorię ryzyka dla płatnika składek ustala się w zależności od ryzyka określonego wskaźnikami częstotliwości:

- 1) poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem;
- 2) poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich;
- 3) zatrudnionych w warunkach zagrożenia.

Kategorię ryzyka dla płatnika składek ustala się na podstawie danych, o których mowa powyżej, przekazanych przez płatnika składek za trzy kolejne, ostatnie lata kalendarzowe. Dane te płatnik składek przekazuje do dnia 31 stycznia danego roku za poprzedni rok kalendarzowy w informacji ZUS IWA. Informację tę przekazuje płatnik składek, o którym mowa w art. 28 ust. 2, zgłoszony w Zakładzie nieprzerwanie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia poprzedniego roku i co najmniej 1 dzień w styczniu danego roku.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej w danym roku składkowym Zakład zawiadamia płatnika składek, o którym mowa w art. 28 ust. 2, nie później niż do dnia 20 kwietnia danego roku.

Stosownie do art. 491 § 1 k.s.h. spółki kapitałowe mogą się łączyć między sobą oraz ze spółkami osobowymi; spółka osobowa nie może jednakże być spółką przejmującą albo spółką nowo zawiązaną.

W myśl art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. połączenie może być dokonane przez przeniesienie całego majątku spółki (przejmowanej) na inną spółkę (przejmującą) za udziały lub akcje, które spółka przejmująca wydaje wspólnikom spółki przejmowanej (łączenie się przez przejęcie).

Zgodnie z art. 493 § 1 i 2 k.s.h. spółka przejmowana zostaje rozwiązana, bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, w dniu wykreślenia z rejestru. Połączenie następuje z dniem wpisania połączenia do rejestru właściwego według siedziby spółki przejmującej (dzień połączenia). Wpis ten wywołuje skutek wykreślenia spółki przejmowanej.

Stosownie do art. 494 § 1 k.s.h. spółka przejmująca wstępuje z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej.

W myśl art. 93 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa osoba prawna zawiązana (powstała) w wyniku łączenia się:

- 1) osób prawnych,
- 2) osobowych spółek handlowych,
- 3) osobowych i kapitałowych spółek handlowych

- wstępuje we wszelkie przewidziane w przepisach prawa podatkowego prawa i obowiązki każdej z łączących się osób lub spółek.

Zgodnie z art. 93 § 2 Ordynacji podatkowej przepis art. 93 § 1 tej ustawy stosuje się odpowiednio do osoby prawnej łączącej się przez przejęcie:

1) innej osoby prawnej (osób prawnych);

2) osobowej spółki handlowej (osobowych spółek handlowych).

Przepis art. 93 § 2 w zw. z art. 93 § 1 Ordynacji podatkowej ma odpowiednie zastosowanie do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne na mocy art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy podkreślił, że stan faktyczny sprawy był bezsporny, a strony różniły się tylko co do jego oceny prawnej. Wskazał, że w tym zakresie rozstrzygnięcia wymagało, jakie stopy procentowe składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązywały odwołującą w latach składkowych od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r., od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. i od 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2017 r. Sąd Okręgowy zaznaczył, że zdaniem odwołującej, stopy te powinny być niższe niż wskazane w zaskarżonych decyzjach (i w zawiadomieniach doręczonych jej w trybie art. 32 ust. 1 ww. ustawy – k. 45, 61 i 85), ponieważ połączyła się ona przez przejęcie w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. ze spółką (...) sp. z o.o. w C. (w dniu 5 stycznia 2015 r.) i ze spółką (...) sp. z o.o. w Ł. (w dniu 30 listopada 2015 r.), a tym samym wstąpiła jako spółka przejmująca z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki spółek przejmowanych (art. 494 § 1 k.s.h.), w tym w zakresie wyliczenia składki na ubezpieczenie wypadkowe, a w szczególności – w zakresie ustalonych dla tych spółek niższych stop procentowych składki na to ubezpieczenie.

Następnie Sąd Okręgowy zacytował orzecznictwo sądów w tym Sądzie Najwyższego (m.in. wyrok SN z 20.03.2009 r., II UK 292/08, wyrok z 25.05.2010 r., I UK 8/10, z 18.04.2012 r., I UK 358/11 oraz wyrok SA w Katowicach 18.03.2016 r., III AUa 729/15).

W dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy podkreślił, że ZUS wskazywał z kolei na wynikające z informacji ZUS IWA za 2014 r. i 2015 r. składanych przez odwołującą (k. 137 i k. 138) wzrosty liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia oraz liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy, co miało związek z przejęciem przez odwołującą ww. spółek (k. 224-225). Zdaniem Sądu I instancji podane przez ZUS okoliczności mają znaczenie przy ustalaniu kategorii ryzyka dla płatnika składek zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy wypadkowej. Stosownie jednak do art. 31 ust. 5 ustawy wypadkowej kategorię ryzyka dla płatnika składek ustala się na podstawie danych, o których mowa w art. 31 ust. 3 ustawy, przekazanych przez płatnika składek za trzy kolejne, ostatnie lata kalendarzowe. Miarodajne dla ustalenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe dla spółki przejmującej (w przypadku połączenia spółek przez przejęcie) będą zatem dopiero dane przekazane w informacjach ZUS IWA za trzy kolejne lata kalendarzowe po połączeniu. One bowiem będą odzwierciedlać wypadkowość u płatnika składek po reorganizacji związanej z połączeniem. Zdaniem Sądu Okręgowego oznacza to, że podnoszone przez ZUS okoliczności, dotyczące rocznego wzrostu liczby zatrudnionych w warunkach zagrożenia i liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy, nie mogły wyłączyć stosowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe przejętej przez odwołującą (jako spółkę przejmującą) w drodze sukcesji.

Reasumując Sąd Okręgowy wskazał, że skoro na podstawie art. 494 § 1 k.s.h. oraz art. 93 § 2 pkt 1 w zw. z art. 93 § 1 Ordynacji podatkowej i w zw. z art. 31 ustawy systemowej odwołująca uzyskała możliwość stosowania stóp procentowych składki na ubezpieczenie wypadkowe po spółkach przejmowanych, a nie wystąpiły ww. okoliczności skutkujące zmianą tych stóp, to odwołania były zasadne. W roku składkowym od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca odwołującą powinna wynosić od 1 kwietnia 2014 r. do 4 stycznia 2015 r. 2,24% podstawy wymiaru (czyli tyle, ile ustalił ZUS, czego odwołująca nie kwestionowała – k. 262v), a od 5 stycznia 2015 r. (data połączenia przez przejęcie ze spółką (...)) do 31 marca 2015 r. 1,96% podstawy wymiaru (bo taka stopa procentowa została na ten rok składkowy ustalona dla spółki przejmowanej – k. 46). Z kolei w roku składkowym od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. obowiązująca odwołującą stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe powinna wynosić od 1 kwietnia 2015 r. do 29 listopada 2015 r. 1,96% podstawy wymiaru (stopa procentowa składki ustalona dla (...) C. na poprzedni rok składkowy), a od 30 listopada 2015 r. (data połączenia przez przejęcie ze spółką (...)) do 31 marca 2016 r. 1,60% podstawy wymiaru (stopa procentowa składki ustalona na poprzedni rok składkowy dla spółki (...) – k. 62). Sąd Okręgowy podkreślił, że co prawda, stopa

procentowa składki ustalana jest na konkretny rok składkowy, ale – jak już wyżej wskazano – ustala się ją na podstawie danych przekazanych przez płatnika w informacjach ZUS IWA za trzy kolejne lata kalendarzowe. W ocenie Sądu I instancji zgodzić należy się zatem z odwołującą, że zachowała ona prawo do stosowania w roku składkowym od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. stop procentowych składek ustalonych dla spółek przejmowanych w poprzednim roku składkowym – aż do czasu, gdy złoży ona trzy kolejne informacje ZUS IWA za lata przypadające po ostatnim połączeniu, które to dane w pełni odnosić się będą do zreorganizowanej działalności (zob. załącznik do protokołu rozprawy z dnia 9 października 2018 r., k. 217, i pismo procesowe odwołującej z dnia 25 marca 2019 r., k. 264v-265). W konsekwencji, również stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe na rok składkowy od 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2017 r. wynosić powinna 1,60% podstawy wymiaru.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i ww. przepisów, zmienił zaskarżone decyzje, orzekając jak w pkt 1 sentencji.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w pkt 2 sentencji na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w zw. § 9 ust. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Sąd I instancji wziął pod uwagę, że rozpoznawane były odwołania od trzech różnych decyzji, a sprawy z tych odwołań zachowały odrębność merytoryczną (ich połączenie do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia miało jedynie techniczny charakter). Ponadto, do spraw o wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe, a więc de facto o wysokość składek na to ubezpieczenie (czyli należności przekazywanych przez płatnika składek organowi rentowemu), które to sprawy nie są wprost wymienione w ww. rozporządzeniu, najbardziej zbliżone rodzajowo są sprawy o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, a dla tych ustalono stawkę 180 zł. Poza kosztami zastępstwa procesowego odwołującej, organ rentowy obciążają też własne koszty procesu (w zakresie poniesionym).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie:

- art. 476 § 2 k.p.c. w związku z art. 477⁹ k.p.c.,
- art. 27 w związku z art. 2 pkt 8 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- art. 27, art. 28 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 1-2, art. 31 ust. 3 pkt 1-3 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- art. 93 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- art. 492 § 1 pkt 1 i art. 493 § 1 k.s.h.,
- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału,
- nie uwzględnienie wszystkich okoliczności sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniosł:

- o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania,
- ewentualnie uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;
- także o zasądzenie od odwołującego na rzecz pozwanego organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny uznał apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za uzasadnioną.

Wyrokiem z 14 stycznia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu (III AUa 1304/19) zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję z dnia 5 grudnia 2016r. o numerze (...) w ten sposób, że w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014r. do 31 marca 2015r. stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązujące płatnika składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. wynosi 1,96% podstawy jej wymiaru (pkt 1 wyroku), w pozostałym zakresie oddalił odwołanie (pkt 2 wyroku), zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 i zasądził od odwołującej spółki na rzecz pozwanego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 3 wyroku) oraz zasądził od odwołującej spółki na rzecz pozwanego kwotę 480 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym (pkt 4 wyroku).

Skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego z 14 stycznia 2021 r. wniósł odwołujący (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. zaskarżając go w części, tj. co do punktu 2 wyroku, a tym samym także co do punktu 3 i 4 wyroku.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2022 r. Sąd Najwyższy (II USKP 44/22) uchylił zaskarżony wyrok w pkt 2-4 i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że skarga kasacyjna płatnika okazała się zasadna w stopniu uprawniającym Sąd Najwyższy jedynie do wydania orzeczenia kasatoryjnego, ponieważ nie wszystkie podniesione w jej podstawach zarzuty zasługiwały na uwzględnienie.

Występujący w niniejszej sprawie problem prawny dotyczy wysokości obowiązku składkowego płatnika składek na ubezpieczenie wypadkowe w przypadku sukcesywnego, rok po roku, przejmowania kontroli nad innymi podmiotami, które również były objęte obowiązkiem składkowym z tytułu ubezpieczenia wypadkowego oraz skutków następstwa prawnego wynikających z sukcesji uniwersalnej dla treści obowiązku składkowego następcy prawnego. W toku postępowania w niniejszej sprawie odwołująca prezentowała pogląd, zgodnie z którym wysokość obowiązku składkowego w roku składkowym, w którym doszło do przejęcia kontroli nad innym płatnikiem składek, oraz w kolejnych dwóch latach (a zatem od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. i od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r.) spółka przejmująca ma prawo do rozliczania się z tytułu składek na ubezpieczenie wypadkowe według stopy procentowej ustalonej dla spółki przejmowanej. Sąd pierwszej instancji przyjął, że odwołująca uzyskała możliwość stosowania stóp procentowych składki na ubezpieczenie wypadkowe po spółkach przejmowanych. Natomiast Sąd drugiej instancji przyjął, z chwilą przejęcia spółki (...) sp. z o.o. w C. odwołująca zyskała prawa do rozliczenia się z tytułu składek na ubezpieczenie wypadkowe według wysokości stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej spółkę przejmowaną w roku składkowym, w którym doszło do przejęcia. Stopa procentowa wynosiła w tym roku dla spółki przejmowanej 1,96%, co było wartością korzystniejszą od ustalonej przez dla spółki przejmującej przez organ rentowy w decyzji (2,24%). Oddalając odwołania w pozostałym zakresie, Sąd Apelacyjny wskazał, że 30 listopada 2015 r. odwołująca połączyła się przez przejęcie ze spółką (...) sp. z o.o. w Ł., jednak nie została ustalona dla spółki przejmowanej (...) sp. z o.o. w Ł.) stopa procentowa w wysokości 1,60%, która nie mogła zostać również w drodze sukcesji nabyta przez odwołującą spółkę w dniu połączenia.

Sąd Najwyższy podkreślił, że w odniesieniu do zagadnienia wpływu sukcesji praw i obowiązków dotyczących obowiązku składkowego z tytułu ubezpieczenia wypadkowego w wyniku przekształceń podmiotowych zachodzących po stronie płatników, w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono szereg kwestii.

Po pierwsze, potwierdzono zastosowanie art. 93a § 2 pkt 2 Ordynacji podatkowej i przewidzianej w nim zasady sukcesji uniwersalnej po stronie płatnika składek.

Po drugie, konsekwencją tej sukcesji jest traktowanie następcy prawnego z uwzględnieniem sytuacji prawnej poprzednika. Tę zaś sytuację kształtują istotne z punktu widzenia ryzyka wypadkowego okoliczności zaistniałe u jego poprzednika (czynniki ryzyka określone w art. 31 ust. 3 ustawy wypadkowej - liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem, liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich, liczba zatrudnionych

w warunkach zagrożenia) w trzech kolejnych, ostatnich latach kalendarzowych poprzedzających rok składkowy, za który ustalana jest wysokość składki - art. 31 ust. 5 ustawy wypadkowej. Praktyczne konsekwencje tej sukcesji zależą od stanu faktycznego, a konkretnie przekształcenia podmiotowego będącego źródłem sukcesji. Jeżeli w wyniku zaistnienia określonego zdarzenia prawnego poprzedni podmiot stosunku prawnego ubezpieczenia wypadkowego przestaje być jego elementem, a w zamian za to inny podmiot wchodzi w całą sytuację ubezpieczeniową swego poprzednika, to ten nowy podmiot „przejmuje” całą sytuację prawną poprzednika. Następca prawny nie wstępuje wówczas w „prawo do posługiwania się określoną wartością stopy procentowej” w kolejnych latach składkowych, ale przejmuje ustalone dla swego poprzednika ryzyko wypadkowe. Dlatego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2015 r., I UK 412/14 (OSNP 2017, nr 7, poz. 88, wydanego w sprawie, w której źródłem sukcesji było wniesienie przez osobę fizyczną do spółki komandytowej - na pokrycie udziału - wkładki w postaci przedsiębiorstwa), przyjęto, że - ustalając stopę procentową składki na ubezpieczenia wypadkowe dla następcy prawnego płatnika składek, organ rentowy uwzględnia przyjętą dla tego płatnika kategorię ryzyka wypadkowego w trzech ostatnich latach kalendarzowych poprzedzających rok składkowy, za który wyliczana jest wysokość składki dla następcy prawnego. Oznacza to, że dla następcy prawnego można ustalić składkę według stopy ryzyka poprzednika za ostatnie trzy lata kalendarzowe, gdyż następstwo prawne sprawia, że nie traktuje następcy jako nowego płatnika rozpoczynającego działalność. W tej sytuacji ustalona dla poprzednika prawnego kategoria ryzyka wypadkowego stała się kategorią ryzyka jego następcy prawnego. Tego rodzaju konsekwencje przekształceń podmiotowych dotyczą jednak sytuacji, w której podmiot niebędący do tej pory płatnikiem składek staje się następcą prawnym dotychczasowego płatnika.

Po trzecie, następca prawny (osobowa spółka jawna, do której wkład na pokrycie udziałów w postaci swojego przedsiębiorstwa wniosła osoba fizyczna), zachowuje prawo do opłacania składek na ubezpieczenie wypadkowe według stopy procentowej obowiązującej tę osobę fizyczną tylko jeżeli nie ustalono zmiany okoliczności, o których mowa w art. 28, art. 29 i art. 30 ustawy wypadkowej (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 25 maja 2010 r, I UK 8/10, OSNP 2011 nr 21-22, poz. 279; z 18 kwietnia 2012 r., I UK 358/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 116). Dopuszczalna jest sytuacja, w której w wyniku przekształceń podmiotowych dojdzie do ustalenia kategorii ryzyka z uwzględnieniem okoliczności istotnych z punktu widzenia ryzyka wypadkowego zaistniałych u poprzednika, co spowoduje ustalenie wyższej stopy procentowej składki niż dotychczasowa.

Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, mechanizm różnicowania składki na ubezpieczenie wypadkowe ma na celu zachęcenie pracodawców do poprawy warunków pracy oraz dbanie o bezpieczeństwo pracowników. Co do zasady, im więcej wypadków i zagrożeń, tym składka jest wyższa. W zależności zatem od stwierdzonej u płatnika liczby wypadków przy pracy i osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, wysokość stopy procentowej może być podniesiona lub obniżona. Wskaźnik korygujący (uwzględniający te okoliczności) jest ustalany indywidualnie dla każdego płatnika składek na podstawie złożonych przez niego informacji za trzy kolejne, ostatnie lata kalendarzowe. Dlatego też faktyczna ciągłość (kontynuacja) działalności, mimo jej zmiany organizacyjno-prawnej powodującej wstąpienie do stosunku zobowiązaniowego (ubezpieczeniowego) nowego płatnika składek, przy niezmiennych parametrach mających wpływ na ryzyko wypadkowe, wymaga uwzględnienia informacji przekazywanych przez poprzednika prawnego i działalność taka nie może być traktowana jako działalność nowa - o nieznannej jeszcze indywidualnej kategorii ryzyka.

Po czwarte, co ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia stanu faktycznego niniejszej sprawy, w orzecznictwie Sądu Najwyższego rozstrzygnięto już, że płatnik, który w danym roku składkowym wstąpił w prawa i obowiązki dotychczasowego płatnika korzysta w tym roku składkowym z ustalonej dla poprzednika wysokości składek na ubezpieczenie wypadkowe tylko w odniesieniu do tych ubezpieczonych, wobec których w wyniku połączenia spółek (art. 492 k.s.h.) nastąpiła zmiana płatnika. Jak wyjaśniono w wyroku Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., I UK 370/17 (OSNP 2019, nr 7, poz. 87), przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych świadczą o indywidualnym charakterze prawnym (naturze prawnej) stosunku ubezpieczeń społecznych każdego z osobna (odrębnie) ubezpieczonego pracownika, którego pracodawca jako płatnik składek zgłasza i ubezpiecza na podstawie imiennych deklaracji i raportów miesięcznych, a kwoty składek są wymierzone do poboru za każdego ubezpieczonego. W związku z tym na płatniku składek ciąży obowiązek składkowy o charakterze zindywidualizowanym - w odniesieniu

do konkretnych ubezpieczonych. Wysokość składek jest ustalana za pomocą stopy procentowej oscylującej w granicach od 0,40% do 8,12% podstawy wymiaru (art. 22 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) naliczanej od przychodu indywidualnego ubezpieczonego (zob. art. 20 ust. 1 w związku z art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), przy zastosowaniu wskaźnika korygującego uzależnionego od kategorii ryzyka występującego u danego płatnika. W ten sposób ustalana jest wysokość indywidualnej składki. O ile zatem stopa procentowa, ustalana odrębnie dla każdego płatnika składek, pozostaje taka sama dla wszystkich ubezpieczonych zgłaszanych do ubezpieczenia wypadkowego przez tego płatnika, o tyle wysokość składki obliczana jest indywidualnie dla konkretnego płatnika. Skoro obowiązek płatnika dotyczący opłacania składek w obowiązującej wysokości nie ma charakteru abstrakcyjnego, to również i odpowiadające mu prawo w postaci wiążącego na dany rok składkowy ustalenia wysokości tego obowiązku (art. 32 ust. 1 ustawy wypadkowej) odnosić należy do zindywidualizowanych obowiązków wobec ubezpieczonych.

Dlatego bezpośredni skutek działania art. 93 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej jest taki, że nowy płatnik „przejmując” ubezpieczonego, przejmuje także ustaloną na dany rok składkowy stopę procentową jego składek na ubezpieczenie wypadkowe, która może być niższa, ale też i wyższa od tej, która obowiązuje u nowego płatnika. Oznacza to, że wstąpienie nowego płatnika w prawa i obowiązki płatnika dotychczasowego, na mocy art. 93 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej, odnosi się do zachowania w danym roku składkowym (w którym dochodzi do przejścia praw i obowiązków) ustalonej wysokości składek na ubezpieczenie wypadkowe tylko tych ubezpieczonych, wobec których w wyniku połączenia spółek (art. 492 k.s.h.) nastąpiła zmiana płatnika (np. pracowników przejętych w trybie art. 23¹ k.p.). To tylko wobec nich nowy płatnik wstępuje w prawa i obowiązki swojego poprzednika. Natomiast skoro poprzednikowi nie przysługiwało prawo do ustalenia na dany rok składkowy wysokości składek (art. 32 ust. 1 ustawy wypadkowej) ubezpieczonych, w stosunku do których nie był płatnikiem, to nie mogło być one przedmiotem sukcesji generalnej. Dlatego ustalona dla poprzednika wysokość składek na ubezpieczenie wypadkowe przejętych ubezpieczonych obowiązuje jedynie w roku składkowym, w którym doszło do zmiany płatnika, bowiem jego poprzednikowi nie przysługiwało prawo do zachowania ustalonej stopy procentowej składek przez kolejne dwa lata składkowe.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego rozstrzygnięto również, że ustalenie kategorii ryzyka i wskaźnika korygującego następuje na podstawie danych dotyczących konkretnego płatnika, a nie uśrednionych wartości z danych łączących się płatników (art. 31 ust. 2 ustawy wypadkowej, wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., I UK 370/17). Sąd Najwyższy zaznaczył, że w przypadku niniejszej sprawy mamy do czynienia z sytuacją, w której w kolejnych - po przekształceniu - latach składkowych dotychczasowy płatnik prowadzi działalność w ramach „grupy działalności” z art. 30 ustawy wypadkowej, na którą składa się jego dotychczasowa działalność oraz działalność poprzednika prawnego. Wysokość obowiązku składkowego w kolejnych trzech latach po przekształceniu powinna uwzględniać zatem zagregowane (a nie uśrednione) dane, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy wypadkowej, zaraportowane przez poprzednika oraz przez następcę prawnego. Przejęcie innej spółki podlegającej ubezpieczeniu wypadkowego stanowi okoliczność uzasadniającą weryfikację stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe tak, by stopa ta za kolejne okresy składkowe po przejęciu kontroli odzwierciedlała ryzyko wypadkowe u płatnika, obliczone z uwzględnieniem danych samego płatnika i przejętej spółki).

Uwzględniając powyższe zapatrywania za zasadny – w ocenie Sądu Najwyższego rozstrzygającego niniejszą sprawę należało uznać zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 93 § 1 pkt 1 w zw. z art. 93 § 2 pkt 1 Ordynacji podatkowej w zw. z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 28 ust. 2, art. 31 ust. 2, art. 31 ust. 5-7 oraz art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych). Ponadto, w aktach rentowych zawarte jest zawiadomienie organu rentowego o stopie procentowej 1,60% na rok 2015 (do listopada, ponieważ (...) wyrejestrowała ostatniego ubezpieczonego z 30 listopada 2015 r. w związku z czym nie składała ZUS IWA za 2015 r. k. 198), co powinno znaleźć odpowiednie odzwierciedlenie w rozliczeniu składki za ten rok składkowy z tytułu zatrudnienia pracowników spółki przejmowanej przez spółkę przejmującą. Konieczne jest także zweryfikowanie, czy stopa procentowa na rok składkowy trwający od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. oraz 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2017 r. została ustalona dla odwołującej się w

sposób odpowiadający danym (częściowo zagregowanym z racji operacji przejścia kontroli w dniu 5 stycznia 2015 r., częściowo rozliczanym oddzielnie za pracowników przejętych w wyniku przejścia kontroli nad innymi spółkami), według których powinna zostać obliczona po przekształceniach mających miejsce w 2015 r.

W ocenie Sądu Najwyższego bezpodstawny okazał się natomiast zarzut naruszenia art. 370 k.p.c. w związku z art. 386 § 2 k.p.c. Skarżąca podniosła bowiem, że do naruszenia wskazanych przepisów doszło w wyniku nieodrżucenia apelacji pomimo, iż nie spełniała ona wymagań formalnych i nie zawierała prawidłowo wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia dla każdej z rozpoznawanych w niniejszym postępowaniu spraw.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zgodnie z brzmieniem art. 370 k.p.c. (sprzed wejścia w życie zmian wprowadzonych ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469) sąd pierwszej instancji odrzucał na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisanej terminu lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Natomiast powiązanie z zarzutu naruszenia tego przepisu z art. 386 § 2 k.p.c. wydaje się niezrozumiałe oraz nie zostało przez skarżącą wyjaśnione. Przepis art. 386 § 2 k.p.c. przewiduje, że w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Zatem konstrukcja zarzutu naruszenia przepisów postępowania (nie mających ze sobą związku) we wskazanym zakresie jest błędna. Zakładając, że skarżąca pomyliła się, ponieważ z treści skargi kasacyjnej wynika, że chodziło jej o naruszenie art. 368 § 2 k.p.c., określającego wymogi treści apelacji, zgodnie z którym w sprawach o prawa majątkowe w apelacji należy określić wartość przedmiotu zaskarżenia. Skarżąca podnosi bowiem, że niewskazanie przez organ rentowy prawidłowej wartości przedmiotu zaskarżenia stanowiło naruszenie art. 370 k.p.c., które powinno, w jej ocenie, skutkować odrzuceniem apelacji.

W ocenie Sądu Najwyższego wymaga jednak wyjaśnienia, że w przypadku nieprawidłowego - jak twierdzi skarżąca - określenia wartości przedmiotu zaskarżenia, art. 370 k.p.c. nie przewidywał rygoru odrzucenia apelacji. Wadliwe oznaczenie w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia nie może być traktowane jako jej brak formalny (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 maja 2006 r., II PZ 18/06, OSNP 2007, nr 9-10, poz. 137). Do zastosowania rygoru odrzucenia apelacji, mogłoby dojść, gdy wnoszący nie uiściłby prawidłowej opłaty na wezwanie przewodniczącego, co nie miało miejsca w sprawie. Sąd Najwyższy nie miał wątpliwości odnośnie do wskazanej wartości zaskarżenia w sprawie. Organ rentowy określił tę wartość łącznie dla zaskarżonych decyzji, co miało odzwierciedlenie w treści wyroku Sądu pierwszej instancji, który łącznie rozstrzygał odwołania od tych decyzji.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 378 § 1 k.p.c., (przez wykroczenie przez Sąd Apelacyjny poza granice apelacji wyznaczone treścią zarzutów apelacyjnych, przejawiające się wzięciem pod uwagę przez Sąd Apelacyjny rzekomego uchybienia przez Sąd pierwszej instancji przepisów procesowych, pomimo tego, że organ rentowy nie sformułował w tym zakresie zarzutu) oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c., (przez brak właściwego i wyczerpującego wskazania w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd Apelacyjny odmówił uznania za udowodnione, że wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej płatnika składek - spółkę (...) Sp. z o.o. w chwili połączenia z odwołującym w dniu 30 listopada 2015 r. wynosiła 1,60%, oraz dla których nie przeprowadził w tym zakresie postępowania dowodowego) należy wskazać, że w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 nr 6, poz. 55), której nadano moc zasady prawnej wyjaśniono, że obowiązujący model apelacji pełnej (cum beneficio novorum) polega - zdaniem Sądu Najwyższego - nie na rozpoznaniu apelacji przez sąd drugiej instancji, ale na ponownym merytorycznym rozpoznaniu sprawy w granicach zaskarżenia i nie mogą stać temu na przeszkodzie wady uzasadnienia sądu pierwszej instancji, także nie wytknięte w apelacji. Podkreślił nadto, że Sąd Apelacyjny, dokonując we własnym zakresie ustaleń faktycznych i oceny dowodów innej niż Sąd pierwszej instancji, nie uznał za potwierdzony fakt, który wynikał z przeprowadzonego postępowania, że stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe w okresie rozliczeniowym za 2015 r. wynosiła dla (...) sp. z o.o. 1,60%. Fakt ten nie był kwestionowany przez organ rentowy w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji i pozostawał bezsporny w niniejszej sprawie. W pismach procesowych organu rentowego potwierdzano, że spółka (...) Sp. z o.o. rozliczała składki na ubezpieczenie

wypadkowe w okresie rozliczeniowym rozpoczynającym się 1 kwietnia 2015 r. aż do połączenia z odwołującą (30 listopada 2015 r.) przy zastosowaniu stopy procentowej 1,60%, (załączając do tego pisma deklaracje ZUS P DRA spółki (...) Sp. z o.o. za okres styczeń - listopad 2015 r. (k. 148 - k. 158).

Odnosząc się zatem do zaistniałej w sprawie sytuacji procesowej, Sąd Najwyższy podkreślił, że Sąd drugiej instancji rozpoznaje w postępowaniu apelacyjnym „sprawę”, a nie „apelację” (ta cecha odróżnia postępowanie apelacyjne od postępowania kasacyjnego), to jego obowiązkiem jest po pierwsze, rozpoznanie sprawy w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.), po drugie zaś, wydanie orzeczenia na podstawie materiału procesowego zgromadzonego w całym dotychczasowym postępowaniu (art. 382 k.p.c.) i po trzecie danie temu wyrazu w treści uzasadnienia wyroku (art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). Dopiero łączne spełnienie tych warunków pozwala na stwierdzenie, że postępowanie apelacyjne w sprawie toczyło się prawidłowo. Podkreślenia – zdaniem Sądu Najwyższego - wymaga w szczególności, że w obowiązującym modelu apelacji jej zarzuty dotyczące prawa materialnego nie wyznaczają granic tego środka odwoławczego. Sąd drugiej instancji jako sąd merytoryczny, nie może ograniczyć się do rozważenia tylko zarzutów apelacji, lecz jest obowiązany rozważyć w granicach zaskarżenia apelacyjnego cały materiał procesowy - w tym wszystkie zarzuty i wnioski podniesione w apelacji oraz zgłoszone w pismach procesowych składanych w toku postępowania apelacyjnego - samodzielnie ocenić dowody przeprowadzone w sprawie, ustalić podstawę faktyczną rozstrzygnięcia i wyjaśnić jego podstawę prawną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 16 czerwca 2000 r., IV CKN 63/00, LEX nr 533124; z 20 lutego 2004 r, I CK 213/03, LEX nr 520016 i z 9 kwietnia 2008 r., II PK 280/07, LEX nr 469169 oraz postanowienie z 18 marca 2010 r., II PZP 2/10, LEX nr 575095).

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy uznał, że Sąd Apelacyjny nie dokonał pełnej oceny materiału dowodowego w sprawie, a jedynie wybiórczą co doprowadziło go do błędnych wniosków. Sąd Apelacyjny odniósł się do pisma z 16 marca 2014 r., w którym organ rentowy na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy wypadkowej zawiadomił spółkę (...) sp. z o.o. w Ł., że wysokość stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca ją w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. wynosi 1,60% podstawy jej wymiaru, błędnie wskazując, że po okresie rozliczeniowym (1 kwietnia 2014 r. - 31 marca 2015 r.) nie było podstaw do zastosowania stawki 1,60%, gdyż brak jest dowodów ustalenia tej stawki w dalszym okresie rozliczeniowym tj. po 31 marca 2015 r. tymczasem z akt sprawy (dokumentów organu rentowego) wynikało co innego, a mianowicie, że spółka (...) Sp. z o.o. rozliczała składki na ubezpieczenie wypadkowe w okresie rozliczeniowym od 1 kwietnia 2015 r. aż do połączenia z odwołującą (30 listopada 2015 r.) przy zastosowaniu stopy procentowej 1,60% (deklaracje ZUS P DRA spółki (...) Sp. z o.o. za okres styczeń - listopad 2015 r. (k. 148 - k. 158).

Jednocześnie Sąd Najwyższy podkreślił, iż Sąd Apelacyjny rozpoznając ponownie sprawę, powinien w sposób poprawny odnieść się w pełni do załączonej do akt sprawy dokumentacji i prawidłowo ocenić materiał dowodowy, czyli odpowiednio ustalić podstawę faktyczną rozstrzygnięcia i wyjaśnić jego podstawę prawną.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja okazała się zasadna w części.

W pierwszej kolejności podnieść należy, iż stosownie do treści art. 398²⁰ k.p.c. – Sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy.

Sąd Apelacyjny rozpoznający obecnie sprawę, jest zatem związany wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 listopada 2022 r. (sygn. akt II USKP 44/22).

Stan faktyczny sprawy nie był pomiędzy stronami sporny, a strony różniły się tylko co do jego oceny prawnej. W tym zakresie rozstrzygnięcia wymagało, jakie stopy procentowe składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązywały odwołującą w latach składkowych od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. i od 1 kwietnia 2016 r. do 31 marca 2017 r., albowiem co do lat składkowych od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 14 stycznia 2021 r. pkt 1 jest prawomocny.

Zdaniem odwołującej spółki, stopy te powinny być niższe niż wskazane w zaskarżonych decyzjach (i w zawiadomieniach doręczonych jej w trybie art. 32 ust. 1 ww. ustawy o ubezpieczeniach społecznych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych z 30 października 2002r., ponieważ połączyła się ona przez przejęcie w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. ze spółką (...) sp. z o.o. w C. (w dniu 5 stycznia 2015 r.) i ze spółką (...) sp. z o.o. w Ł. (w dniu 30 listopada 2015 r.), a tym samym wstąpiła jako spółka przejmująca z dniem połączenia we wszystkie prawa i obowiązki spółek przejmowanych (art. 494 § 1 k.s.h.), w tym w zakresie wyliczenia składki na ubezpieczenie wypadkowe, a w szczególności – w zakresie ustalonych dla tych spółek niższych stop procentowych składki na to ubezpieczenie.

Z kolei Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionował prawo odwołującej spółki do sukcesji w zakresie składki na ubezpieczenie wypadkowe.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że Sąd Najwyższy w wyroku z 23 listopada 2022 r., sygn. II USKP 44/22 potwierdził stanowisko spółki odwołującej w zakresie dotychczasowym stosowania zasad sukcesji uniwersalnej w stosunku do płatnika składek na ubezpieczenie wypadkowe zgodnie z art. 93a § 2 pkt 2 Ordynacji podatkowej. Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał, że płatnik, który w danym roku składkowym wstąpił w prawa i obowiązki dotychczasowego płatnika korzysta w tym roku składkowym z ustalonej dla poprzednika wysokości składek na ubezpieczenie wypadkowe tylko w odniesieniu do tych ubezpieczonych, wobec których w wyniku połączenia spółek nastąpiła zmiana płatnika. Podsumowując Sąd Najwyższy wskazał, że w roku składkowym, w którym miało miejsce przejęcie pracowników innej spółki, spółka przejmująca powinna być uprawniona do korzystania z ustalonej dla przejętej spółki wysokości składek na ubezpieczenie wypadkowe tylko w odniesieniu do tych przejętych pracowników.

Reasumując zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego wydanym w niniejszej sprawie (przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej), stopa procentowa składki wypadkowej powinna być ustalana według następujących zasad:

płatnik, który w danym roku składkowym wstąpił w prawa i obowiązki dotychczasowego płatnika korzysta w tym roku składkowym z ustalonej dla poprzednika wysokości składek na ubezpieczenie wypadkowe tylko w odniesieniu do tych ubezpieczonych, wobec których w wyniku połączenia spółek nastąpiła zmiana płatnika,

wysokość obowiązku składkowego w kolejnych trzech latach po połączeniu powinna uwzględniać zagregowane (a nie uśrednione) dane, o których mowa w art. 30 ust. 2 Ustawy wypadkowej, zaraportowane przez poprzednika oraz przez następcę prawnego.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uzupełnił stan faktyczny niniejszej sprawy o następujące wyliczenia dokonane przez odwołującą spółkę, a jednocześnie niekwestionowanych przez Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.:

Wyliczenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej Odwołującego w okresie składkowym od 1 kwietnia 2016 r. marca 31 marca 2017 r.

Dane uwzględniane przy wyliczaniu składki na ubezpieczenie wypadkowe na podstawie złożonych ZUS P IWA za lata 2012-2014 przez (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o., a także na podstawie złożonych ZUS P IWA za 2015 r. przez (...) sp. z o.o. oraz ZUS P DRA za poszczególne miesiące w 2015 r., w których funkcjonowały spółki (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. oraz (...) sp. z o.o. i za które składały deklaracje (...) P (...)

(...) P (...) za rok 2013

b) ZUS PIWA ZA rok 2014

Dane z (...) P (...)	(...)	(...)	(...)	Łącznie	

	sp. z o.o.	sp. z o.o.	sp. z o.o.		
Liczba ubezpieczonych z pola 111.01 (U)	561	205	257	1023	
Liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem z pola IV.02 (PI)	2	6	4	12	
Liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich z pola IV.0B (P2)	0	0	0	0	
Liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia z pola IV.04 (P3)	185	47	45	277	
Rodzaj działalności wg PKD z pola IV.01	24.42.B	24.42.A	25.11.Z	C-24	

c) dane za rok 2015

• Liczba ubezpieczonych w poszczególnych miesiącach 2015 r. (dane z deklaracji (...) P (...))

	Liczba ubezpieczonych w poszczególnych	Łącznie	

	miesiącach (dane z (...) P (...))			
	Styczeń	(...) sp. z o.o.	608	1162
	(...) sp. z o.o.	227		
	(...) sp. z o.o.	327		
	Luty	(...) sp. z o.o.	871	1222
	(...) sp. z o.o.	0		
	(...) sp. z o.o.	351		
	Marzec	(...) sp. z o.o.	905	1275
	(...) sp. z o.o.	0		
	(...) sp. z o.o.	370		
	Kwiecień	(...) sp. z o.o.	905	1270
	(...) sp. z o.o.	0		
	(...) sp. z o.o.	365		
	Maj	(...) sp. z o.o.	906	1260
	(...) sp. zo.o.	0		
	(...) sp. z o.o.	354		
	Czerwiec	(...) sp. z o.o.	928	1274
	(...) sp. z o.o.	0		
	(...) sp. z o.o.	346		

	Lipiec	(...) sp. z o.o.	938	1276
	(...) sp. zo.o.	0		
	(...) sp. z o.o.	338		
	Sierpień	(...) sp. z o.o.	940	1279
	(...) sp. z o.o.	0		
	(...) sp. z o.o.	339		
Wrzesień	(...) sp. z o.o.	940	1296	
(...) sp. z o.o.	0			
(...) sp. z o.o.	356			
Październik	(...) sp. z o.o.	947	1299	
(...) sp. zo.o.	0			
(...) sp. z o.o.	352			
Listopad	(...) sp. z o.o.	933	1268	
(...) sp. z o.o.	0			
(...) sp. z o.o.	335			
Grudzień	(...) sp. z o.o.	(...)	1332	
	(...) sp. z o.o.	0		
	(...) sp. z o.o.	0		

Zgodnie z art. 28 ust. 3 Ustawy wypadkowej, liczbę ubezpieczonych ustala się jako iloraz sumy ubezpieczonych podlegających ubezpieczeniu wypadkowemu w ciągu poszczególnych miesięcy poprzedniego roku kalendarzowego i

liczby miesięcy, przez które płatnik składek był w poprzednim roku kalendarzowym zgłoszony w Zakładzie co najmniej 1 dzień.

Zgodnie z powyższym zagregowana liczba ubezpieczonych za rok 2015 r. wynosi:

$$(1162 + 1222 + 1275 + 1270 + 1260 + 1274 + 1276 + 1279 + 1296 + 1299 + 1268 + 1332) : 12 = 1268$$

Liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy (dane z dokumentu (...) P (...) za 2015 r. złożonego przez (...) sp. z o.o.) = 8

Liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich (dane z dokumentu (...) P (...) za 2015 r. złożonego przez (...) sp. z o.o.) = 0

Liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia (dane z dokumentu (...) P (...) za 2015 r. złożonego przez (...) sp. z o.o.) = 260

Rodzaj działalności według PKD (dane z dokumentu (...) P (...) za 2015 r. złożonego przez (...) sp. z o.o.) = C-24

Obliczenie dla poszczególnych lat wskaźników częstości (w przeliczeniu na umowną liczbę 1000 ubezpieczonych)

wskaźnik poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem - za ostatnie trzy lata ($W_1 = (P_1:U) \times 1000$):

$$W_1 \text{ za 2013 r.} = (9 : 884) \times 1000 = 10,2$$

$$W_1 \text{ za 2014 r.} = (12 : 1023) \times 1000 = 11,7$$

$$W_1 \text{ za 2015 r.} = (8 : 1268) \times 1000 = 6,3$$

b) wskaźnik poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich - za ostatnie trzy lata ($W_2 = (P_2:U) \times 1000$)

$$W_2 \text{ za 2013 r.} = (0 : 884) \times 1000 = 0$$

$$W_2 \text{ za 2014 r.} = (0 : 1023) \times 1000 = 0$$

$$W_2 \text{ za 2015 r.} = (0 : 1268) \times 1000 = 0$$

c) wskaźnik zatrudnionych w warunkach zagrożenia - za ostatnie trzy lata ($W_3 = (P_3:U) \times 1000$)

$$W_3 \text{ za 2013 r.} = (228 : 884) \times 1000 = 258$$

$$W_3 \text{ za 2014 r.} = (277 : 1023) \times 1000 = 271$$

$$W_3 \text{ za 2015 r.} = (260 : 1268) \times 1000 = 205$$

Obliczenie średniej arytmetycznej z 3 lat dla każdego wskaźnika oraz przyporządkowanie poszczególnych kategorii ryzyka według obowiązujących przepisów

Wzór	Wyliczenie średniej arytmetycznej	Kategoria ryzyka
$\frac{(W_1(2013) + W_1(2014) + W_1(2015))}{3}$	$(10,2 + 11,7 + 6,3) : 3 = 9,4$	KI = 8

$(W_2(2013) + W_2(2014) + W_2(2015)) : 3$	$(0 + 0 + 0) : 3 = 0$	$K_2 = 1$
$(W_3(2013 + W_3(2014) + W_3(2015)) : 3$	$(258 - 271 - 205) : 3 = 245$	$K_3 = 8$

Ustalenie kategorii ryzyka dla płatnika składek (Kzx) według wzoru $Kzx = (K_1 + K_2 + (2 \times K_3)) : 4$ $Kzx = (8 + 1 + (2 \times 8)) : 4 = 6$

Ustalenie wskaźnika korygującego

Kod grupy działalności (działu PKD), do której należy płatnik: C-24 Produkcja metali

Stopa procentowa składki obowiązująca dla grupy działalności: 2,8 %

Kategoria ryzyka ustalona dla grupy działalności (K Dx): 10

Ustalenie czy kategoria Kzx jest równa / wyższa / niższa od kategorii K Dx:

$Kzx - K Dx = 6 - 10 = -4$ (jest niższa o 4 kategorie)

Należy uwzględnić wskaźnik korygujący w następującej wysokości: 0,7

6. Ustalenie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe (stopa procentowa składki obowiązująca dla grupy działalności x wskaźnik korygujący) $2,8\% \times 0,7 = 1,96\%$

Stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe w okresie 1 kwietnia 2016 r. - 31 marca 2017 r. obowiązująca Odwołującego zgodnie z wytycznymi Sądu Najwyższego powinna wynosić 1,96 %.

Stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującej Odwołującego w roku składkowym 1 kwietnia 2015 r. - 31 marca 2016 r. ustalono w ten sposób, że:

w stosunku do ubezpieczonych przejętych przez Odwołującego w wyniku połączenia z (...) sp. z o.o. w okresie 30 listopada 2015 r. - 31 marca 2016 r. powinna mieć zastosowanie stopa procentowa składki wypadkowej w wysokości 1,60 %,

w stosunku do pozostałych ubezpieczonych powinna mieć zastosowanie stopa procentowa składki wypadkowej w wysokości 2,24 %.

Lista osób ubezpieczonych, w stosunku do których zastosowanie znajdzie stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe w wysokości 1,60% stanowi Załącznik nr 3 (k.482) do pisma pełnomocnika odwołującej spółki z dnia 21 kwietnia 2023r.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że w piśmie z 27 czerwca 2023 r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. potwierdził sposób dokonania wyliczeń i danych przyjętych do tych wyliczeń, które zostały zaprezentowane w piśmie z 21 kwietnia 2023 r. przez odwołującą Spółkę zgodnie ze wskazaniem Sądu Najwyższego zawartymi w wyroku z 23 listopada 2022 r., sygn. II USKP 44/22 i uznał wyliczenia i dane przyjęte do tych wyliczeń za właściwe.

Mając na uwadze powyższe oraz będąc związany stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w powyższym wyroku (z 23 listopada 2022r.), nadto w pełni podzielając wykładnię prawa dokonaną przez ten Sąd, Sąd Apelacyjny (w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę) na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1

i stwierdził, że stopa procentowa składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązująca odwołującą spółkę wynosi: a) 1,60% podstawy jej wymiaru w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2015r. do 31 marca 2016r. w stosunku do ubezpieczonych przejętych w wyniku połączenia z (...) sp. z o.o. wymienionych imiennie w załączniku nr 3 do pisma procesowego odwołującej spółki datowanego na 21 kwietnia 2023r.; b) 2,24% podstawy jej wymiaru w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2015r. do 31 marca 2016r. w stosunku do pozostałych ubezpieczonych; c) 1,96% podstawy jej wymiaru w roku składkowym obejmującym okres rozliczeniowy od 1 kwietnia 2016r. do 31 marca 2017r., natomiast na podstawie art. 385 k.p.c. w pozostałym zakresie apelację oddalił.

Zmiana zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji co do meritum powodowała także konieczność zmiany zawartego w nim postanowienia o kosztach procesu i zasądzenia od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. kwotę 720 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 i § 20 oraz § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w T. kwotę 720 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o kosztach do dnia zapłaty – tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym w postępowaniu kasacyjnym.

sędzia Marta Sawińska